

ВИКОРИСТАННЯ ГРУПОВИХ ІГОР ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Тези присвячено актуальній проблемі використання групових ігор як ефективного засобу формування англійськомовної граматичної компетентності в учнів початкової школи. Проаналізовано психолого-педагогічні особливості молодших школярів, які зумовлюють доцільність використання ігрових методів навчання, обґрунтовано роль колективної взаємодії учнів у процесі засвоєння граматичних структур. Уточнено етапи формування англійськомовної граматичної компетентності та критерії підбору групових граматичних ігор. Наведено приклади групових ігор для використання на уроці англійської мови в початковій школі. Результати педагогічного спостереження та пробного навчання, проведеного під час проходження педагогічної практики, засвідчили ефективність використання граматичних ігор, розвиток комунікативних навичок учнів, що дозволило зробити висновок про доцільність систематичного впровадження групових ігор у процес навчання граматики на уроках англійської мови у початковій школі.

Ключові слова: урок англійської мови, початкова школа, граматична компетентність, групові ігри, комунікативна ситуація.

Формування англійськомовної граматичної компетентності в учнів початкової школи є однією із найскладніших задач в галузі методики навчання іноземних мов, що зумовлює пошук нових методів, способів та форм навчання. Саме застосування групових ігор не лише підвищує ефективність навчання граматики на уроках англійської мови, а й сприяє формуванню соціальних навичок учнів (soft skills) та забезпечує підвищення мотивації до навчання. Використання групових ігор на уроках іноземної мови цілком виправдано і з точки зору вікової психології, оскільки гра є основною діяльністю учнів молодшого шкільного віку.

За типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Савченко О. Я., учні початкової школи мають досягти рівня А1 та вміти вживати обмежену кількість простих граматичних структур та шаблонних речень у межах вивченого матеріалу. На кінець 4 класу учні мають оволодіти такими граматичним матеріалом: comparative and superlative forms of adjectives, adverbs and adverbials of frequency and movement, Present Continuous, Future Simple for plans and intentions.

Проте, учням початкової школи досить складно усвідомлювати правила утворення та вживання різноманітних граматичних структур, саме тому важливим кроком є розгляд етапів формування іншомовної граматичної компетентності та підбір групових ігор.

Формування іншомовної граматичної компетентності можна умовно поділити на такі етапи: ознайомлення та автоматизація (за підручником «Методика навчання іноземних мов і культур» Бігич, О. Б., Бориско, Н. Ф., Борецька, Г. Е., та ін., 2013). На етапі ознайомлення учням повідомляється функція граматичного явища, надається мовленнєвий зразок, демонструється новий матеріал у контексті або ситуації мовлення – реальній або спеціально створеній учителем [1]. Для повідомлення функції граматичного явища і демонстрації вживання в мовленні можуть бути використані пісні, казки, анімаційні фільми або короткі історії, за допомогою яких учні сприймають новий матеріал та виконують некоммуникативні та умовно-коммуникативні рецептивні та рецептивно-репродуктивні вправи. На етапі автоматизації дій учнів з новим граматичним явищем формуються репродуктивні граматичні навички, учні починають використовувати новий матеріал на рівні фрази, понадфразової єдності і цілого тексту. Виконуються умовно-коммуникативні та коммуникативні репродуктивні та продуктивні вправи на об'єднання зразка мовлення у діалогічну єдність, у понадфразову єдність і на трансформацію зразка мовлення [1].

Розглянемо поняття групової гри та можливості застосування групових ігор на кожному етапі формування іншомовної граматичної компетентності. Групова гра – форма навчальної діяльності, у якій учні працюють над спільним завданням у групах або командах, взаємодіючи та комунікуючи між собою [4]. Аналіз особливостей групових ігор для формування англійськомовної граматичної компетентності дозволив виділити основні компоненти гри: чітка інструкція, розподіл ролей, конкретна коммуникативна задача та рефлексія [5]. За умови дотримання всіх компонентів гри, вчитель формує іншомовну граматичну

компетентність більш ефективно, виключаючи можливі труднощі, серед яких можуть бути нерівномірна активність учнів, організаційні складнощі, низький рівень знань або недостатній рівень самостійності.

Наступний крок нашого дослідження – аналіз чинних підручників з англійської мови для початкової школи на наявність групових ігор, та з'ясування в який спосіб автори пропонують інтегрувати ігри в навчальний процес формування іншомовної граматичної компетентності. Було визначено, що групові ігри, наведені у підручниках з англійської мови для 4 класу, в основному, націлені на узагальнення пройденого матеріалу. Ми вважаємо доцільним використовувати ігри не лише для контролю, а й інтегрувати їх до усіх етапів формування граматичної компетентності, як етапу ознайомлення, так і етапу автоматизації. Для аналізу використовувались такі підручники з англійської мови: "Smart Junior for Ukraine" Г. Мітчелл (2021), "Quick Minds Ukraine" Г. Пухта (2021), English 1-4 О. Карп'юк (2019) та "Fly High Ukraine" Дж. Перрет (2011). Перераховані підручники включають різноманітні ігри, у тому числі групові, що дозволяє результативно та комплексно формувати мовленнєві компетентності. Особливу увагу варто звернути на ігри, які поєднують фізичну активність з розумовою діяльністю. Проте, групових ігор, спрямованих саме на оволодіння новим граматичним матеріалом, у згаданих вище підручниках виявилось недостатньо. І навіть ті ігри, що запропоновані авторами підручників, можуть бути досить складними для організації, реалізації та оцінювання на уроці. Саме тому виникла потреба запропонувати ефективні групові ігри для формування граматичної компетентності, використання яких у навчальному процесі не буде пов'язано з додатковими організаційними труднощами.

На етапі ознайомлення з новим граматичним матеріалом можуть бути застосовані групові ігри, які відносяться до «імітаційних» ігор, в яких суб'єкт процесу зобов'язаний слідувати за зразком, або іншим суб'єктом, тобто імітувати слова та дії. Матеріалом для таких ігор можуть бути вірші, пісні, короткі анімаційні фільми, в яких зразок мовлення з новим граматичним матеріалом підлягає багаторазовому повторенню. За умови поділу учнів на команди така гра перетворюється на захопливе змагання.

На етапі автоматизації дій учнів з новим граматичним матеріалом можуть використовуватися рольові ігри (створення учнями діалогічних єдностей, мінідіалогів у межах певної комунікативної ситуації), ігри «прес-конференції» (запитання «журналістів» до «відомих блогерів / акторів / відомих людей»). Метою таких ігор є автоматизація граматичної навички.

Пропонуємо приклад групової гри "My Magic Room", метою якої є автоматизація дій учнів з новим граматичним матеріалом, а саме, вживання конструкцій *I've got...*, *There is / There are...* в мовленні; поглиблення знань про утворення множини іменників; розвиток навичок усного мовлення в умовах командної роботи. Для реалізації гри нам знадобляться такі матеріали: набір карток із зображеннями предметів (стіл, стілець, книга, іграшка, лялька, ручка, рюкзак, м'яч, тощо – як в однині, так і в множині); аркуші паперу/фломастери або готові шаблони "кімнати" (або великі аркуші з намальованою кімнатою); маленькі наліпки або клей. Правила гри: учні об'єднуються в групи по 3-5 осіб; кожна група отримує аркуш із намальованою кімнатою без меблів; вчитель розкладає картки із зображенням меблів або наліпки на столі – це «магазин». Кожна команда має «обладнати» свою чарівну кімнату, використовуючи якомога більше предметів. Для цього учні по черзі підходять до «магазину», обирають картку і повертаються до групи. Після того як кімната заповнена (кожна команда обирає 6-8 предметів), учні готують міні-презентацію. Вони мають сказати: *I've got a teddy bear and three books on my table; There is a bed, a desk and a TV-set in my room; There are two chairs and a wardrobe in my room.* Перевагами такої гри є те, що всі учні задіяні у роботі і стимулюється говоріння англійською мовою, відбувається поєднання вивчених тем з реальними ситуаціями, заохочується співпраця учнів, розвиваються увага та уява.

Розроблені нами групові ігри для формування граматичної компетентності в учнів початкової школи були апробовані під час проходження виробничої педагогічної практики в Скандинавській гімназії м. Києва в жовтні 2024 року. Проведені педагогічні спостереження засвідчили ефективність використання групових ігор, а саме, формування граматичних навичок з використанням ігор потребувало меншої кількості часу, навичка набула більшої стійкості, гнучкості та автоматизованості. Учні старанніше виконували завдання, проявляли більший інтерес і зацікавленість. Окрім того, групові ігри позитивно вплинули на стосунки між учнями, на формування вміння працювати в команді, проявляти ініціативність, лідерські якості та толерантність до думок інших.

Проведене нами дослідження розкриває специфіку використання групових ігор для формування англійськомовної граматичної компетентності в учнів початкової школи. Результати даного дослідження можуть бути корисними для вчителів англійської мови, а також слугувати підґрунтям для подальших методичних розробок для навчання англійської мови.

References

1. Bihych, O. B., Borysko, N. F., Boretska, H. E., та ін. (2013). *Metodyka navchannia inozemnykh mov i kultur: Pidruchnyk dlia studentiv klasychnykh, pedahohichnykh i linhvistychnykh universytetiv* (Za zah. red. S. Yu. Nikolaievoi). Kyiv: Lenvit.
2. *Typova osvithnia prohrama, rozroblena pid kerivnytstvom Savchenko O. Ya.* 1- 2 klas
3. *Typova osvithnia prohrama, rozroblena pid kerivnytstvom Savchenko O. Ya.* 3- 4 klas
4. Roma O. Yu., Hura T. Ye. *Pidhotovka vchyteliv pochatkovykh klasiv Zaporizkoi oblasti do vprovadzhennia ihrovykh metodiv navchannia: vid diahnostyky do rozvytku ihrovoi kompetentnosti. Uprovadzhennia kontseptsii*

- Novoi ukrainskoi pochatkovoi shkoly v Zaporizkii oblasti: pershi kroky :kolektyvna monohrafiia / vidp. red. T. Ye. Hura. Zaporizhzhia : FOP K. S. Sovetnikova, 2019. S. 42–64.
5. Michael J. Armstrong (2019) Role-Playing: Game-based Learning / Humanising Language Teaching
 6. Nguyen, T. T. L. (2021). A critical look at using games in learning English grammar for the first year English-major students at University of Phan Thiet. American Journal of Sciences and Engineering Research, 4(5)

DOI 10.34132/mspc2025.01.09.13

Anna Melnyk
Hanna E. Boretska

THE USE OF GROUP GAMES FOR THE DEVELOPMENT OF ENGLISH GRAMMAR COMPETENCE IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS

The abstract addresses the relevant issue of using group games as an effective tool for developing English grammar competence in primary school pupils. It analyses the psychological and pedagogical characteristics of young learners that justify the use of game-based learning methods and substantiates the role of collaborative interaction in acquiring grammatical structures. The stages of grammar competence formation and the criteria for selecting appropriate group grammar games are outlined. Examples of group games suitable for English lessons in primary school are provided. The results of pedagogical observation and trial teaching during teaching practice confirm the effectiveness of grammar games in enhancing pupils' communicative skills. These findings support the conclusion that the systematic integration of group games into grammar instruction in English lessons at the primary school level is both advisable and beneficial.

Keywords: English lesson, primary school, grammar competence, group games, communicative situation.

Відомості про авторів / Information about the Authors

Анна Мельник, студентка 4 курсу, група СОа 17-21, філологічного факультету освітніх технологій, освітньої програми Іноземні мови та літератури, методика навчання іноземних мов і зарубіжної літератури (англійська мова і друга західноєвропейська мова) за спеціальністю А4 Середня освіта, Київського національного лінгвістичного університету, м.Київ, Україна. E-mail: 2003.anna.melnik@gmail.com

Anna Melnyk, 4th year student, group SOa 17-21, Faculty of Philology of Educational Technologies, Educational Program Foreign Languages and Literature, Methods for Teaching Foreign Languages and Foreign Literature (English and Second Western European Language), majoring in A4 Secondary Education, Kyiv National Linguistic University. E-mail: 2003.anna.melnik@gmail.com

Ганна Борецька, доцент кафедри педагогіки та методики навчання іноземних мов, кандидат педагогічних наук, Київського національного лінгвістичного університету, м. Київ, Україна. E-mail: hanna.boretska@knlu.edu.ua

Hanna Boretska, Associate Professor of the Department of Pedagogy and Methods of Teaching Foreign Languages, Candidate of Pedagogical Sciences, Kyiv National Linguistic University, Kyiv, Ukraine. E-mail: hanna.boretska@knlu.edu.ua

© А. Мельник, Г. Борецька
22.05.2025.

Стаття отримана редакцією

